

Iščemo karantenske in druge gozdu nevarne organizme

Sajasti osip duglazije (*Nothophaeocryptus gaeumannii*)

Peter Smolnikar, dr. Barbara Piškur, Oddelek za varstvo gozdov,
Gozdarski inštitut Slovenije (peter.smolnikar@gozdis.si)

Sajasti (švicarski) osip duglazije

LATINSKO IME

Nothophaeocryptus gaeumannii (T. Rohde) Videira, C. Nakash., U. Braun & Crous (sinonim: *Phaeocryptopus gaeumannii* (T. Rohde) Petr. (1938))

RAZŠIRJENOST

Naravni areal bolezni je Severna Amerika. V Evropi so jo prvič ugotovili leta 1925 v Švici, leta 1952 so jo zabeležili tudi v Sloveniji. V Evropi je bolezen prisotna na vseh območjih, kjer je (bila) posajena navadna ameriška duglazija.DA.

GOSTITELJI

Navadna ameriška duglazija (*Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco)

OPIS

Sajasti osip duglazije je bolezen, ki jo povzroča gliva *Nothophaeocryptus gaeumannii*. Na spodnji strani iglic skozi listne reže prodrejo majhna črna trosišča (pseudoteciji). V maju ali juniju v njih dozori askospore, ki se z vetrom in dežnimi kapljicami razširjajo in okužujejo iglice tekočega leta. Gliva se razrašča v notranjosti iglice, skozi listne reže pa naslednjo pomlad prodrejo novi pseudoteciji. Ker so listne reže zapolnjene z glivnim tkivom, je prevodnost listnih rež motena in posledično je zmanjšana primarna produkcija. Za razvoj in obseg bolezni so pomembne mile zime, vlažne pomladi in zgodnja poletja ter gostota dreves duglazije.

ZNAČILNA ZNAMENJA (SIMPTOMI)

Iglice rumenijo in odpadajo. Iglice znotraj krošnje postopoma izgubljajo zelen odtenek (bledijo); razbarvanje lahko poteka enakomerno ali lisasto, barve pa si sledijo od bronasto zelene do umazano rdečkasto rjave (sliki 1 in 2). Obarvanje iglic poteka od vrha iglice proti njenemu dnu. Iglice odpadejo po 2–3 letih po okužbi, na veji ponavadi ostanejo iglice tekočega leta.

Na spodnji strani iglic so številna majhna črna trosišča (pseudoteciji), ki prodirajo iz listnih rež (sliki 3 in 4).

V začetku so trosišča prekrita s kapljicami smole, zato so videti bela, šele v drugem in tretjem letu postanejo črna. Trosišča so razporejena v progah. Ščasoma iglice zaradi številnih trosišč dobijo sajast videz. Bolj okužena drevesa imajo redko krošnjo (zaradi odpadanja iglic) in izrazito sajavost na iglicah.

VPLIV

V Severni Ameriki sajasti osip duglazije povzroča ekonomske izgube pri donosu sestojev duglazije, in sicer lahko bolezen povzroči manjšo višinsko (do 25 %) in debelinsko (do 35 %) rast dreves, kar se odraža celo do 52 % manjšem prirastku lesa. Tak les je tudi gostejši. Bolezen sicer najbolj prizadene mlada drevesa, ki lahko zaradi ponavljajočih okužb tudi propadejo. V Evropi sajasti osip duglazije zaenkrat ni pomembna bolezen, vendar lahko spremenjene podnebne razmere (toplejše in predvsem bolj vlažne pomladi) ali sadnja na neprimernih rastiščih vplivajo na večjo pogostost in intenzivnost bolezni tudi v evropskem prostoru.

MOŽNE ZAMENJAVE

Sajasti osip duglazije lahko zamenjamo z drugimi boleznimi, ki se pojavljajo na iglicah duglazije; npr. rdeči osip duglazije (*Rhabdocline pseudotsugae*), črna plesen (*Strombosia pinastri*), *Zasmidium pseudotsugae* (sinonim: *Rasutorium pseudotsugae*). Osip in razbarvanje iglic povzročajo tudi ličinke storžev listonožke (*Leptoglossus occidentalis*), duglazijeva hrčica (*Contarina* spp.), uši in posredno tudi glive, ki so v koreninskem sistemu (npr. *Armillaria* spp., *Heterobasidion* spp.). Poškodbe, ki so podobne sajastemu osipu duglazije, lahko nastanejo tudi kot posledica abiotskih poškodb (npr. pomanjkanje hranil, mraz).

DODATNE INFORMACIJE

- Portal o varstvu gozdov (www.zdravgozd.si)
- Portal Invazivke (www.invazivke.si)
- Gozdarski inštitut Slovenije (www.gozdis.si)

ČE OPAZITE OPISANE SIMPTOME ALI NAJDETE ŠKODLJIVCA,
obvestite Gozdarski inštitut Slovenije (Oddelek za varstvo gozdov) ali
o najdbi poročajte v spletnem portalu Invazivke oziroma z mobilno aplikacijo Invazivke.

Slika 1: V sestoji duglazije je bolezen sajasti osip duglazije, ki je pri nekaterih drevesih povzročila močno poškodovanost krošenj (foto: Robert L. James, USDA Forest Service, Bugwood.org).

Slika 2: Preden okužene iglice odpadejo, se obarvajo v značilno rdečkasto rjavo barvni odtenek (foto: USDA Forest Service - North Central Research Station Archive, USDA Forest Service, Bugwood.org).

Slika 3: Na spodnji strani okuženih iglic je prisotno večje število trosišč (pseudotecijev) glive *N. gaeumannii*, kar povzroči sajast videz iglice (foto: Petr Kapitola, Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture, Bugwood.org).

Slika 4: Izraščanje trosišč (pseudotecijev) glive *N. gaeumannii* na spodnji strani iglic, ki so različno močno okužene (foto: Susan K. Hagle, USDA Forest Service, Bugwood.org).

Tisk in oblikovanje publikacije je izvedeno v okviru projekta LIFE ARTEMIS (LIFE15 GIE/SI/000770), ki ga sofinancirajo Evropska komisija v okviru finančnega mehanizma LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor, Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Priprava prispevka je bila izvedena v okviru projekta CRP Uporabnost ameriške duglazije in drugih tujerodnih drevesnih vrst pri obnovi gozdov s saditvijo in setvijo v Sloveniji (V4-1818).

